

RODOLJUB.

Glasilno „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvo-stopne petite vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

4. števil.

V Ljubljani, dne 20. februarja 1892.

II. leto.

Svoji k svojim!

Po tem preimenitnem načelu se Slovenci še vse premalo ravnamo. In vendar uči nas zgodovina vseh narodov, da je to načelo neobhodno potrebno za vsak narod, ki hoče pravico priboriti sebi in svojemu jeziku. Pod njim združili so se Italijani in Američani, ono pomaglo je do svobode Srbom in Bolgarom, naši bratje Čehi pa se imajo tudi v prvi vrsti zlatemu načelu „Svoji k svojim“ zahvaliti, da jih Nemci niso mogli podvreči, kakor bi jih bili radi.

No, kaj pa pomenijo pravo za pravo te imenitni besedi „Svoji k svojim“, katere tolikrat slišim in berem? tako vprašal bo sedaj ta ali oni bralec „Rodoljuba“. In da ta pomen kolikor mogoče točno razjasnimo, to nalogo stavili smo si danes. „Svoji k svojim“ to pomeni, da naj Slovencu sliši slovenska dežela, da naj bo on gospodar po njej, ne pa tujec; to pomeni, da naj slovenski kruh pred vsem Slovenec je, da naj Slovenec da v prvi vrsti zaslužka bratu Slovencu, ne pa tujcu, da naj na Slovenskem služijo kruh v prvi vrsti slovenski

uradniki in da naj slovenske učence tudi v višjih solah podučujejo slovenski učitelji.

To vse je gotovo priprosta in pravična zahteva, ravno tako, kakor ima v vsaki hiši in pri vsaki mizi prostora najprej domačin in potem še le tujec. Tako postopajo zlasti tudi naši sosede Nemci, med katerimi je Slovencem trd in grenak kruh; Nemci grede še celo tako daleč, da boljše službe med njimi in tam, kjer gospodarijo Slovencem, zamore zadobiti sploh le Nemci. Za izgled navedemo le, da je nemški mestni zastop v Ptujih na Štajerskem, tedaj v mestu, čegar okolica je čisto slovenska, celo za službo policaja zahteval izkaz, da je prosilec — Nemec! Slovenski trgovec in uradnik pa zamoreta izhajati med Nemci le, ako zatajita svojo narodnost in vendar zaženo nemški listi velikanski hrup, ako se kaka boljše cesarska služba oddá Slovancu.

Pri nas pa je žalibog vse drugače, kajti Nemcem naj bo načelo „Svoji k svojim“ dolžnost, Slovencem pa greh. Glavni vzrok temu je, da smo mi Slovenci pre-

LISTEK.

Kako je Anžičev Peter rubežen ustavil.

Nič posebno prida ni bil Anžičev Peter. Pil ga je rad, pretapa se tudi ni izogibal in s prašiči je barantal; za tisto svojo kmetijo, ležečo čisto na samem gori pod Slemenom, pa se je brigal ravno toliko, da se mu kajžica ni podirala, da so se „fronki“ odrajtovali in da se je pridelalo za domačo potrebo. In posebno velika ni bila ta potreba, odkar se je Petrovih pesti in drugih sitnosti naveličala njegova Špelica ter se preselila na oni boljši svet. Takrat, ko so jo nesli doli k sv. Urhu, govorili so pogrebeci tako-le: „Bog ji daj dobro, slabega je že pri Petru dovolj imela“, Peter pa je godrnjal: „Naj v miru počiva, sitna je bila dovolj“. In tako se je pokazalo tudi pri tisti priliki, da vsi ljudje nikdar niso enih misli.

Lepo pa le ni bilo od našega Petra, da je tako govoril, kajti tisto svinjsko barantijo, katera ga je naj-

več preživela, naučil se je le od ranjke Špelice. Tega pa takrat pri pogrebu tudi še ni vedel, da bo ravno ta kupčija njegova nesreča postala.

Stvar je bila namreč ta-le. Ako je hotela Špelica v miru živeti, morala je za vse potrebno pri domu sama skrbeti, drugače je kaj hitro čutila, da ima ljubeznivi njen Peter trdne pesti, četudi ne za poljsko delo. Zato je bila nekoč za zadnje šmarne tolarje, ki jih je vedela skriti pred Petrovo zvedavostjo, kupila dva hrvaška pujska ter jih doma izpitala, kakor se je pač dalo in znalo. In glej, jeseni je živalici z lepim dobičkom prodala in od tistega časa naprej je mesto otrok, katerih Bog v svoji previdnosti Petru ni naklonil, redila hrvaške prašiče in jih potem tako srečno zopet prodajala, da ni bila nikdar v stiskah za Petrove potrebe. Za tisto, kar je prihranila, pa je zgradila svojim ljubljencem za hišo lep, velik nov svinjak s trdnimi durmi in železnimi zapahji pri durcih in pri koritu. Skoraj je bil imenitnejši ta svinjak od Petrove bajte. Vračajoč se od pogreba

mehki, da smo — kakor se norčujejo Nemci — rezani iz lipovega lesa, ne pa kakor oni iz hrastovega. Da nas kdo ne bo napačno razumel, povdarjamo takoj tu, da privoščimo od srca kruh med nami vsakemu poštenemu tujcu, kakor žalibog tudi mnogi izmed nas ne morejo pogrešati zaslužka po tujih deželah. Poštenega tujca pa imenujemo le tistega, kdor spoštuje naše narodne pravice in želje, s kratka, kdor ne pluje v tisto skledo, iz katere je. Takih tujcev pa je med nami treba žalibog iskati z blagoslovljeno svečo. Med nas urivajo pogostoma uradnike slovenščine nezmožne, ki pa vsled tega še črte naš jezik, se norčujejo iz našig šeg ter zahtevajo, da bi se vsak kmet zaradi njih nemški učil. V naše kraje naseljujejo se pogostoma tuji trgovci, ki v hvalo za zaslužek obrekujejo in grdé po svetu slovenski narod in na naše višje šole nastavljajo se pogostoma tuji učitelji, kateri skušajo slovenskim svojim učencem ucepiti v srce le zaničevanje do maternega jezika in obožavanja tujih šeg. Takim tujcem pa naj doni vselej in povsod na njo naš klic „Svoji k svojim“. Da se taki tujci iztrebijo iz slovenskih dežela, na to delati je sveta dolžnost vsacega izmed nas. Tem svetejša pa je ta dolžnost, ker nam bo le z združenimi močmi in ako vsakdo stori svojo dolžnost mogoče doseči svoj cilj.

Zatorej slovenski kmetovalec, trgovec in obrtnik, zahtevaj v vsakem uradu, da se zapisuje, kar govoriš, v tvojem jeziku in da se ti izda vsaka sodba, vsak odlok, vsako vabilo le v tvojem jeziku. Ne plaši se trdih besedi, pravico do tega imaš utrjeno v cesarskih postavah

in kadar bo vsak Slovenec ravnal in postopal tako, tedaj odklenkalo bo med nami takim tujim, našega jezika ne veščim in naš rod črtečim uradnikom; na njihovo mesto pa se bodo morali nastavljati naši domači sinovi, katerih obilica sedaj mora trdo kruh služiti v trdih Nemeih. Onemogočeno pa bo potem tudi vsako, sedaj še tako pogosto škodovanje slovenskih strank vsled nesporazumljenja z nemškimi uradniki. — Ogibaj se nadalje odvetniških in notarskih pisarn, v katerih se ti pisarijo tožbe in pogodbe v tebi nerazumljivem jeziku, kajti kdor s teboj noče občevati v tvojem jeziku, tisti ne more biti tvoj prijatelj. Tudi taki odvetniki in notarji morali bodo potem pobrati svoja šila in kopita ter umakniti se domačinom, katerih mnogo sedaj zastonj išče službe in prostora. „Svoji k svojim!“ — Ne hodi konečno do trgovcev, kateri so na glasu kot nasprotniki naših narodnih pravic in kupuj pri domačinu, kateremu gre med nami v prvi vrsti zaslužek. Tudi taki trgovci bodo potem izginili, ali pa se bodo spokorili in v obeh slučajih bo bolje za nas, posebno pa bodo domači trgovci in obrtniki lahko vestno ustrezali nam, kadar jim ne bodo več umazane konkurence delali tujci.

S tem načrtali smo glavne pogoje, katerim se moramo odzvati, ako hočemo kedaj doseči narodno samostojnost in ti pogoji so ob enem tudi glavna misel načela „Svoji k svojim“. Naj bi prodrlo to spoznanje v zadnje slovensko selo, v zadnjo slovensko kočjo, dal Bog, da bi seme, katerega smo zasejali, padlo na rodovitna tla, da bi rodilo obilo sadu!

Politični pregled.

Državni zbor končal bode dné 20. februvarja tekoče svoje zasedanje in se na novo sešel šele po Veliki noči. Rešil je nekaj jako važnih postav. Učni red

za pravnike se je zdatno izpremnil in sicer na bolje. Dalje se je sklenilo uvesti nov davek, ki pa nas Slovencev ne bode zadel, namreč borzni davek. Borza se zove nam-

ranjke pa se je Peter zagledal v ta spomenik uspešnega delovanja Špeličnega in sklenil je, da bo sedaj tudi on sam barantarił s hrvaškimi prašiči. In tako se je zgodilo, pitala pa je sedaj prašiče stara Maruša, teta Petrova, ki je imela v njegovi bajti kot.

Nekaj mesecev pozneje sta sedela v Tepkovevi krčmi doli v vasi naš Peter in slavni svinjski prekupec Lahov Blaž. Za Petrovi svinji sta se pogajala, kateri bi bil Peter strašno rad že prodal, ker sta s Tepkovec imela že precej skupaj ter je bil le-ta ravno prej odvedal vedno, žejnemu Petru kredit.

„Po dvajset bosta žive vago“, drl se je Peter, Blaž pa je odkimaval ter ponujal le po devetnajst „za živo in lačno vago“. Iz uzrokov, ki smo jih na kratko že omenili, vdal se je konečno Peter pod to nezaslišano ceno, Blaž je svinji zbaral in odšel, Peter pa je še pozno v noč pil in razgrajal pri Tepkovci. Druzega jutra jela ga je pa vest peči, brž je poslal po Blaževega konkurenta Matuzeljevega Gašperja, ki je nekaj več obljubil in

ko je popoldne Blaž prišel po kupljeni svinji, pokazal mu je Peter krohotaže se najprej prazni svinjak, potem pa, ko se Blaž ni dal pomiriti, še s polenom pot nizzdolu v vas.

A hudo se je maščevala Petrova zlobnost. Prva pot Blaževa bila je k sodnji, kjer je vložil zoper Petra tožbo in ker je dokazal, da je imel svinji že naprej prodani, obsojen je bil Peter, da mora plačati Blažu precej odškodnine in povrniti stroške.

Peter, ki je bil mej tem Gašperjev denar že zdavna zapil, hodil je po sprejemu sodbe okoli kót rjoveč lev in rotil se je na vse pretege, da se taki sodbi ne bo uklonil in da se ne bo.

Blaž pa je mirno čakal 14 dni, potem je pa založil pri sodnji „štampeljne“ za bridko rubežen. Oj, Peter, gorje Ti bo! Nekega lepega jutra, ko se je Peter ravno pod veliko tepko pred hišo valjal ter premišljeval, koga bi zopet odrl za kakega pujska, zagledal je strmé kako sôpihata

reč tisti zavod, kjer prodajajo in kupujejo vrednostne papirje, kakor obligacije, državne, deželne in občinske zadolžnice itd. Ta davek sicer ne bo veliko donašal, a upati je, da se bode sčasoma razširil. Vlada predložila je poslanski zbornici tudi predlogo, da naj država podpira takozvano Dunavsko parobrodno društvo, ki ima ladje, ki plévejo po reki Dunavi. Zbornica je sicer to podpora dovolila, ali še le po trdem boju. Nekateri poslanci so ugovarjali tej podpori in dokazovali, da ta družba podpore ni vredna, ker se pri njej ne ravna pošteno in solidno. Državni zbor je sklenil tudi postavo, da imajo tisti, ki so bili po krivem obsojeni v zapor in so prestali kaj odmerjene jim kazni, pravico zahtevati denarno odškodnino. Mnogi poslanci zahtevali so, naj se izpremeni sedanji tiskovni zakon, ki je zelo trd in krivičen, a vlada tej želji nikakor neče pritrčiti, kar je razburilo vse pravične poslance. Finančni minister predložil je državnemu zboru načrt, kako urediti neposredne davke, da bodo razdeljeni pravičneje, kakor sedaj, toda ta načrt prišel bode v razpravo šele po Veliki noči. — Razpor mej Staročehi in Mladočehi bode kmalu ponehal, kajti ravno te dni dogovorili so se Staročehi in češki veleposestniki, da bodo kakor Mladočehi glasovali proti določbam punktacij. — Ogerski državni zbor se bode te dni sešel. Ker vladna stranka pri volitvah ni dobila tolike večine, kakor

je pričakovala, imela bo zelo težko stališče. — Na Pruskem razpravljaj je državni zbor o trpinčenji vojakov, ki je na Nemškem v navadi. Poslanci so vlado hudo napadali, posebno socialisti, kateri so državni najbolj nevarni. — V Belgiji mislijo spremeniti ustavo, a ker zahteva kralj nekatere nove predpravice, katerih mu narodni poslanci nečejo dovoliti, bo težko kaj iz premembe ustave, če prav se socialisti zanjo močno poganjajo. — Na Francoskem se duhovniki, posebno pa škofje, hudo boré proti republiki in nečejo odnehati, če prav jih je sam sv. oče prav resno posvaril. Nasledki tega hujskanja bodo pa slabi za vso katoliško cerkev na Francoskem. — Italija je hotela s Švico skleniti trgovinsko pogodbo, a ker se ni bilo mogoče zjediniti, splavalo je vse po vodi. — Na Španjskem so nevarni nemiri nastali, zlasti zato, ker je revščina zelo velika, zaslužka pa nič. V Nantesu so že štiri upornike udušili. — Na Srbskem vprašali so liberalni poslanci vlado, zakaj je siloma iztirila mater kralja Aleksandra, kraljico Natalijo, a ker vlada ni dala povoljnega odgovora, unela se je zelo huda debata, vsled katere bodo morali bržkone odstopiti nekateri ministri. — V Egiptu bi Angleži radi dobili novega vladarja na svojo stran, ker ga pa podpirata Rusija in Francija, ima vladar trdno zaslonbo in se zoperstavlja Angležem prav uspešno.

Dopisi.

Od Ambrusa v Suhl Krajinu početkom svečana. Vaš „Rodoljub“ priljubil se je pri nas tod in ne vem, če ga še kje toliko bero, kakor v naši Krajinu. Teško nam je, da naši gospodje duhovniki skoro vsi rentacijo proti njemu preteč, da nam ne bodo na pomoč s svetstvi in da ne prestopijo našega praga, da nam ne

dado odveze, ako še podpiramo in beremo ta list. Mi vemo, da h tacemu pretenju nimajo pravice, ker si ničesar slabega v svesti nismo, primorani pa bomo zana-prej naznaniti vsak tak primerljaj, da jih morda pouče drugi, kje jenja njih oblast. Priporočajo nam nekega „Domoljuba“, češ, da je tist na katoliški podlagi, da nas

gori naravnost proti njegovemu domu debeluhasti birič Golida in pa Primožev oče, ki so bili od sodnije postavljeni za cenilca. Kam in po kaj gresta, o tem ni bilo dvoma, posebno ko se birič Golida, prišedši do hiše, nekoliko oddahne ter potem izpregovori tako-le: „Rubit sva prišla, Peter, rubit, ker Lahovemu Blažu z lepa ne odrajtate, kar mu je priznala cesarska postava. Peter, vi boste še ob vse z vašo neumno svinjsko kupčijo. Primožev oče pa so resno prikimali.

Zdajci pa se je bliskoma grozna misel rodila v Petrovi glavi. „Kar je, to je“, dejal je sladko smehljaje se, „ker sem bil zaradi prašičev tožen, pa prašiče zarubita, samo v svinjak morata; ker jih drugače ne spravita ven. S temi besedami odprl je previdoma vrata temnega svinjaka. Golida in cenilec v svesti si svoje važnosti skobacala sta se mirno in počasi v svinjak, a komaj sta prestopila prag — lop, zaprl je zlobni Peter vrata, zapahnil zapah pri vratih in pri koritu, in nesramno ujeta bila je komisija!

Birič Golida se je drl na vse pretege, žugal je Petru z vislicami itd. in kakor prej tako so mu tudi sedaj pritrjevali Primožev oče. A vse je bilo zastoj, Petrovo srce se ni omehčilo, še gluho teto Marušo je v hišo zaprl in potem se je mirno, kakor da bi se ne bilo ničesar zgodilo, podal dol v vas k Tepkovcu.

V krčmi pa je že sedel Lahov Blaž ter gostom razlagal, kako sedaj-le komisija Petra rubi, ker ga je za prašiče opeharil. V tem hipu pa se zadere med durmi Peter: „Nič ne rubijo, rubežen je že ustavljena“ in še dva prašiča ti prodam, če jih kupiš. Eden je bolj suh eden bolj rejen, kapital svinji sta pa oba. Po čim ju plačaš? Blaž meneč, da je Peter naposled res komisiji plačal in da ima že novo blago, se spusti v pogovor in ko sta se — zazvonilo je bilo ravno poludne — dobro najužinala, dogovorila sta res, da kupi Blaž tista dva prašiča, ki ju ima Peter, kakor je trdil, doma v svinjaku, po osemnajst „žive in lačne vage“. Živa sta živa, prikimal je Peter, lačna bosta pa tudi, predno prideš ponja.

bode tist poučil, da je sedanja šola neverska in drugo. Mi ostanemo pa pri tem, da smo tudi mi izrejeni na katoliški podlagi, anti tudi naši predniki bili so dobri katoliški kristjani. Naj kriče, kolikor hote, toliko že sprevidimo, da „Rodoljub“ ne piše ničesar proti naši veri in da naše šole niso proti veri, če tudi bi se v njih dalo več naučiti v našo korist. — Ni najpridnejši, kdor ima v roki zmerom in zmerom le brojenico; to treba v cerkvi in gotovi čas v dnevu, na sploh pa je vzeti v roko težko naše delo, ker delo Bogu ni manj ljubo kot molitev in kdor ima Boga prevečkrat na jeziku, ga tudi dostikrat nemarno imenuje.

Razvidimo obtorej, da nas „Rodoljub“ uči prav kakor so nas nekdanj Ljubljanske „Novice“, ki jih je izdajal naš prvi pomočnik doktor B'e iweis. Veseli nas, da v njem ni dosti tistih nepotrebnih oglasov, počim se pri Dunajskih čifutih prodajajo žepne ure in koliko veljajo tiste tekočine, ki se prodajajo v apotekah kar za vse bolezni skupaj, ki pa v resnici niso družega, kakor po-barvan špirit in voda. Kranjčani, ki prebrodimo kaj sveta, tudi onstran morja, vemo dobro, da taki oglasi nimajo nič opraviti z našim krščanstvom, da pa listom neso lep denar, od katerega mi nimamo nobene koristi. List, ki tedaj hvali in priporoča tako robo, pa bodisi tudi „Domoljub“, tist je zase dober barantač, pa za naše krščanstvo mu je malo mari. Tega prepričanja ostanemo, tudi ko bi kdo gospode duhovnike pregovarjal drugače in ko bi tudi sami s prižnic povedali drugače, anti barantanje z novinami nima nič opraviti z Božjo besedo.

Možko in pridno se nam vidi, da nas „Rodoljub“ pouči, kaj se godi po svetu, kako bi se bolje okoristili pri kmetijstvu in trgovini, kje v domačih deželah se dobi ta in ta potrebna nam stvar. Res bi včasih želeli, da bi se nam povedalo natančneje, kar nas v Krajini posebno briga. Tukaj smo večidel živinski prekupci in dobro bi

Blaž pa je kar tako in ne da bi prašice prej videl, sklenil kupčijo zato, ker je bila od Petra zahtevana cena nezaslišano nizka.

Pili so potem likof še nekaj ur in še-le proti mraku napoti se Blaž in z njim Tepkovčev hlapec s samotežem gor v breg k Anžiču po prašice. Peter pa je v krčmi ostal in nekako čudno se je muzal.

Golida in oče Primož sta bila med tem časom še nekaj časa razbijala in na pomoč klicala v svinjaku, a uvidevši, da od nikoder ni pomoči, sta konečno utihnila ter od vročine in jeze, žeje in lakote zaspala. Golida je togoté se še v spanji tako silno smrčal, da sta ga Lahov Blaž in Tepkovčev hlapec že od daleč slišala. „Dobro mora biti rejena“ govoril je zadovoljno Blaž, „ker tako griči, bo že, bo že“.

Prišedši do svinjaka odpahne Blaž durca pri koritu ter dregne s svojo palico krepko v svinjak, da bi zatipal kupljeno blago. Nesreča pa je hotela, da je zadel baš debelega biriča Golida z vso silo v trebuh in ta je od bolečine tako grozno zaječal, da sta Blaž in njegov hlapec

bilo, ko bi nas kedaj opomnil, v katere dežele je živinska kupčija ob časih zaprta ali kam bi bilo bolje kreniti z njo. Tudi bi bilo dobro opisati nekatere živinske bolezni in njih zdravljenje, posebno kugo na gobcih in parkljih, ki nam je napravila zadnji čas toliko škode. Slaba pota imamo, naš svet je skoro brez vseh studencev, dobro bi bilo, ko bi nas opomnili na postave, kako naj ukrenemo, da bi stare prošnje za vožna pota kaj izdali in kako bi dobili podpore za kale in večje skupne vodnjake. — Se ve, da vsega ne morete v jeden hip, anti počasi bi se dalo in če smo potožili naše težave, vidno je, kako smo zapuščeni, da pa imamo zaupanje v „Rodoljuba“, da nam po moči pomore. Kedar čas nanese, sporočim še natančneje iz naših zapuščeni krajev.

Od Male Nedelje početkom svečana. [Izv. dop.] Malo časa sicer izhaja „Rodoljub“, a vender se je našemu ljudstvu tako prikupil, da ga prihaja na našo pošto več, kakor vseh drugih časopisov vkupe. Tega pa ni kriva samo nizka cena, ampak tudi dobra vsebina. — Dne 10. januarja imelo je naše leposlovno bralno društvo svoj redni občni zbor, katerega se je udeležilo jako mnogo članov. — V nas imamo že nekaj časa sem novega župnika č. g. Ferdinanda Šoštariča. Novi naš župnik je jako dober in prijazen, pošten Slovenec — in kakor vse kaže — duhovnik, ki se ne poganja za strankarske namene. Morda bode vredni naslednik nepozabnega Antona Krempelna, zgodovinarja in pisatelja slovenskega. — Da, Krempel! Svoje dni poznat je bil Krempel kot izboren zgodovinar po vsem Slovenskem, a danes ga že nihče več ne pomni, tako da nima niti poštenega spomenika. — Manjših pritožb imeli bi naštetih celo vrsto. Naša pošta ima še vedno samo nemški poštni pečat in prav srčno bi želeli, da se že skoro odpravi. — Pri nas, še bolj pa po vsem murskem polji, zaplodili so se tatovi v tolikem številu, da človek že pri belem dnevu ni več

kar ostrmela. Ko sta pa čula hkrati iz svinjaka še človeške glasove na pomoč klicati, tedaj jeli so se jima ježiti lasje in v divjem skoku zbežala sta zopet po griču nizdol v vas. Golida in stari Primož pa sta se s težko silo izkocabala iz svoje ječe ter molče in bridko maščevanje v srci odrinila domov.

Drugi dan v jutro pa so prišli žandarji po Anžičevega Petra in poldrugo leto se ni prikazal zopet v domače kraje, kajti na Ljubljanskem gradu je imel ves čas nujnega posla.

Ko se je pa povrnil ter prvikrat zopet prisedel k pivcem v Tepkovčevi krčmi, so ga sosedje vprašali, kako je bilo takrat, ko je zadnjikrat Blažu tako čudni svinji prodajal, tedaj se je nekako kislo namuznil in semtertja je mencial po stolu (ob tistem času jih so namreč tudi še po petindvajset dajali, pa ne svinje) naposled je pa krepko ob mizo udaril rekoč: „Rubežen sem pa le ustavil!“

yaren. Pritožb je bilo v državnem zboru dovolj, pomoč je tudi obljubljena, toda pri nas nič ne čutimo, da bi tatvine pojemale. — Rožni dol, ki je bil povod tolikim

nesrečam, ne mika ljudstva več in to je prav. Trije so zgubili življenje, mnogo jih je pa zdihovalo po ječah. Dal Bog, da se to ne ponovi nikdar več.

Slovenske in slovanske vesti.

(Zaradi ekspedicije (pošiljatve) „Rodoljuba“) prihajajo nam pritožbe od različnih strani; premnogo naročnikov pritožuje se, da se jim lista ne pošilja redno, da te in one številke niso prejeli itd. Odbor „Slov. društva“ je zategadelj stvar preiskaval a prepričati se je moral, da v mnogih slučajih greha ni iskati v naši ekspediciji. Marsikaka številka pošlje se nam namreč nazaj z opazko „ne vsprejme“, par dnij pozneje pa se isti naročnik pritoži, da lista ni prejel. V drugih krajih zopet zavoj z več številkami našega lista na nerazumljiv način zgine na sredi pota od Ljubljanske pošte do naročnikov! Očividno je torej, da v mnogih krajih tuja roka sega po „Rodoljubu“ ter ga deloma na kvar naročnikov nazaj pošilja, deloma pa po „kranjsko“ povedano — krade. Zategadelj prosimo vse naročnike, ki lista redno ne sprejmo, naj to v odprtem pismu javijo „Narodni Tiskarni“. Tako odprto pismo je vsake poštnine prosto. Mi bomo potem skrbeli, pa se nedostatek, ako ga je iskati pri nas, takoj odpravi ali pa da se pride na sled tatovom. Tem zadnjim naj bode to ob enem prvo svarilo, naši p. n. naročniki pa naj blagovolijo potrpeti ter uvaževati, da se ima „Rodoljub“ največ boriti z nepoštenimi sovražniki, to pa zategadelj — ker resnica v oči kolje.

(Deželni zbori) sešli se bodo dne 3. meseca marca in zborovali do Velike noči.

(Deputacija slovenskih državnih poslancev) je bila te dni pri ministerskem predsedniku grofu Taaffeu in pri poljedelskem ministru grofu Falkenhaynu prositi pomoči, da se čim prej mogoče osuši ljubljansko močvirje. Oba ministra obljubila sta svojo pomoč, rekši, da se bode deželnemu zboru kranjskemu predložil nemudoma dotični zakonski načrt.

(Občinske volitve na Koroškem.) Volitev v Št. Janžu v Rožni dolini ovrgla je vlada, a tudi pri novih volitvah propadli so slovenski možje v 2. in 3. volilnem razredu. Nemci in nemškutarji delali so strahovito. Pritiskali so na volilce, jih rotili in se jim grozili, a tudi za denarje jim ni bilo žal, tako da so si res prigoljufali večino. V prvem volilnem razredu pa vendar niso ničesar opravili. Narodni dosedanji župan g. Mart. Štih voljen je v odbor navzlic hudemu pritisku bistriških fužinarjev in učiteljev. Gospod okrajni glavar Mac Newin, tisti, ki je bil disciplinarno in sodiško kaznovan, menca si je od veselja roke, da so zmagali nemškutarji.

(Dr. Fran Gross †.) Dne 8. t. m. umrl je v Idriji vodja ondotnega okrajnega sodišča dr. Fran Gross v 42. letu svoje starosti. Pokojnik, rodom iz Nazareta na slovenskem Štajerskem, ni bil samo izvrsten uradnik in

izredno blag človek, nego tudi zaslužen in izboren muzik in pevovodja ter zelo obljubljen vsem, ki so ga poznali. Pri drsanju na ledu spahnil si je nogo in ker je dolgo ležal brez pomoči, se je prehladil tako, da je dobil plućnico. Bodi mu blag spomin.

(Fran Cegnar †.) Po dolgi in mučni bolezni umrl je v nedeljo ponoči v Trstu znani slovenski pesnik, pisatelj in odlični rodoljub Fran Cegnar. Pokojni Cegnar se je rodil dne 1. decembra 1826. leta pri sv. Duhu poleg Stare Loke. Leta 1849. je zvršil Ljubljansko gimnazijo in stopil kot uradnik v državno službo. Cegnar zložil je mnogo jako lepih pesmij, spisal dolgo vrsto raznih člankov in preložil na naš jezik nekatere sloveče igre. V Trstu budil in naukuševal je Cegnar okoličane, snoval čitalnice in druga društva in si tako pridobil velike zasluge. Slava njegovemu spominu!

(Prošnje za slovenske šole na Koroškem.) Koroška deželna vlada odbila je posamnih občanov prošnje za slovenske ljudske šole, rekši, da posamni občani nimajo pravico stavljati takih želj, ampak samo občinski odbori. Pri nas na Kranjskem pa imamo dosti dokazov, da ustreže vlada tudi posamnim občanom, samo če se to — Nemci ali nemškutarji.

(Tržaški mestni zbor) ni svojega sovraštva do Slovencev še nikdar tajl in tudi „Rodoljub“ je imel že večkrat priložnost povedati kaj v tem oziru. Zadnjič bila je zopet burna seja mestnega zbora, kričali in razbijali so mestni odborniki, kričala in upila je tudi tista podla druhal, katero si mestni očetje o takih priložnostih nalašč naroče. Mestni odbor očita škofijskemu ordinarijatu, da ni mož beseda, da ne skrbi za Italijane tako kakor za Slovane in več takih stvari. Da so ta očitavanja nerresnična, ve vsakdo. Škofijski ordinarijat tržaški je jako pravicoljuben, in če je že neobhodno potrebno, da stori komu kako krivico, storil jo bode desetkrat prej krotkemu Slovcu, kakor divjemu Lahenu. Mestni zbor tržaški bi rad ustavil tiste zneske, katere mora dajati za cerkvene namene v Trstu in samo zato išče dlake v jajcu. Upamo, da bode posegla vmes visoka vlada in naučila lahonsko-judovske gospode malo poštenosti — veliko poštenosti se jih tako ne prime — da bodo pri glasovanju šteli glašove tistih mestnih odbornikov, ki so res v dvorani, ne pa tistih, ki so že prej odšli z namenom, da ne glasujejo.

(Slovensko komando) uvedlo bode ognjegasno društvo v Št. Jerneji na Dolenjskem. Priporočamo narodnim ognjegascem, naj delujejo na vso moč na to, da se odpravi nemški komando povsod, kjer je še v navadi. Posnemajte vrle Št. Jernejčane!

(Občinska volitev na Bledu.) Začetkom tega meseca bila je nova občinska volitev na Bledu. Prejšnji nemškutarski župan Mallner, ki je storil svoji občini veliko škode, dobrega pa ničesar, propadel je pri volitvah vzlic temu, da so se zanj potegovali tudi narodni duhovniki. Slava zavednim volilcem!

(Krška fara.) Vzlic vsemu naporu še sedaj nimajo v Krškem svoje fare. Ljudstvo je silno razburjeno in zaupa le še v Boga — v oblastvo, katero zadržuje ugodno rešitev te zadeve, pa nič več. Je-li to koristno veri, o tem naj sodijo tisti, ki so za to poklicani, gotovo pa je, da so ljudje proti nekaterim duhovnikom, ki delajo po nepotrebnem in iz sebičnih uzrokov ovire, zelo nejevoljni.

Razne vesti.

(Nemški cesar Viljem) je dvajseti dedič angleškega prestola. Sedanji prestolonaslednik (Prince of Wales) je že 50 let star. Ker je njegov starejši sin, vojvoda Klarenški, pred kratkim umrl, zato ostane kot bodoči prestolonaslednik njegov mlajši brat, princ Jurij Waleški. Če bi pa tudi ta umrl, tedaj bi dobila pravico do nasledstva jednoletna hčerka vojvodinje Tife, t. j. lady Aleksandra Duff, ki pa ni več iz kraljeve rodovine, nego „commoner“, t. j. iz meščanskega rodu. Ta slučaj, da bi utegnili priti na angleški prestol „commoner“, vznemirja zelo Angleže, čeravno je sedelo že več „meščanov“ na angleškem prestolu, in nemogoče ni, da bi cesar Viljem ne postal kdaj še angleški kralj.

(Lep zaslužek.) Ruska carinja je bolna. Poklicali so k njej nekega znanega zdravnika in ta dohiva na dan 700 gld. plačila za svoj trud. To je gotovo lep zaslužek.

(Umrli) je v Trstu nekdanji poveljnik tržaškega okoličanskega batalijona Julij Mavroner, pošten človek in prijatelj Slovencev, kar se ne more reči o njegovih sodrobnikih, ki so vsi hudi Lahoni. — Dne 4. februarja je umrl dr. Ivan Lozar, nekdanji gimnazijski ravnatelj v Trstu in o svojem času deželni poslanec okoličanskih Slovencev.

(Zadužil se je) v soboto po noči pri plavžu na Savi Jeseničan z imenom Gregor. Zvečer je še razgrajal po Jesenicah in potem, ko je bil poln blaženega jeruša, šel je na Savo in se utihotapil k plavžu, da bi na gorkem prenočil, ter ondu ponesrečil.

(Srečna mati.) V Zabiču blizu Ilirske Bistrice pivla je tridesetletna ženska Helena Iskra štiri zdrave in čvrste deklice.

(Velika goljuŕija.) V Gradci zaprli so uradnika ondotne eskomptne banke Bannerta, ker je poveril 136.000 gld. Bannert je imel na leto le 2000 gld. plače, živel pa je, kakor da je ima 12000 gld.

(Čudakova oporoka.) Neki Amerikanec določil je v svoji oporoki, da mu morajo postavni dediči postaviti v rodbinski rakvi spomenik iz — sira. Ako bi se ta spomenik kaj pokvaril, ako bi ga kdo kaj odgriznil ali ako bi se zaredili črvi, izgube dediči vse podedovano premoženje.

(Čudne posledice hripe) pokazale so se v zagrebški ženski kaznilnici. Ženske začele so divjati, kakor da so

(Nova posojilnica v Gorenji Radgoni) začela je poslovati dne 15. februarja. Uradne ure so vsak ponedeljek in četrtek. Zanimanje za novo posojilnico je jako veliko, upati je torej uspešnega delovanja.

(Nova železnica.) Dva podjetnika prosila sta dovoljenja graditi novo železnico iz Št. Janža v Sevnico. Ta železnica bo dolga samo 15 kilometrov, a ker je v Št. Janžu premogokop, bi utegnila postati vendar zelo koristna tistemu kraju.

(Novo bralno društvo) ustanovili so rodoljubi v Biljah pri Gorici in sicer pod imenom „Kmetško bralno društvo“. To je že drugo novo bralno društvo v okolici Goriški.

znorele, in ni jih bilo utolažiti, tako da so morali poklicati policaje na pomoč. Hišni zdravnik je preiskal ženske in spoznal, da je ta zdivjanost nasledek hripe.

(Ponarejalci denarja.) V Milanu zasledila je policija celo družbo ponarejalcev denarja, ki je izdelovala bankovce po 50 lir (to je 25 gld.) kar na debelo. Našli so kakih 20.000 narejenih bankovcev, koliko pa je bilo že izdanih, se ne da določiti.

(Za žolto mrzlico) umrli so v Braziliji na reškem parobrodu „Zichy“ prvi kapitan Desković, njegov namestnik Vidić in jeden mašinist, tako da sedaj parobrod še iz luke odpluti ne more.

(Ponesrečil) se je minoli teden na postaji v Rakeku železniški sprevodnik Aleksander Vidrič iz Ljubljane. Ko je hotel stopiti na svoje mesto, se mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno pod kolesa, da je bil hipoma mrtev.

(Zaklad.) Pri Hobanovih v Štandrežu na Goriškem, našel je zidar, ki je prenaresjal ognjišče, zazidanih 23 križavnih tolarjev. Gospodar dal je zidarju dva tolarja v spomin.

(Od svatbe v ječo.) Na Savi na Gorenjskem imel je krčmar in rudarski delavec Volf svojo svatbo in se sprl z nekim drugim delavcem, ker mu ni hotel dati pijače. V prepiru prijel je Volf za časo in ž njo udaril delavca tako močno po glavi, da se je kar zgrudil. Zandarmi prijeli so Volfa in ga odgnali v ječo, žena pa je ostala doma brez moža!

(Na Vrbskem jezeru) pri Celovcu drsali so se nekateri mladi postopači iz Celovca, a ker še led ni bil dosti trden, udrl se je pod njimi in rešili so jih z velikim trudom.

(Največji mož sveta.) V Baltimoru v Ameriki umrl je največji mož sveta, zamorec Nelson. Mož je bil 8 čevljev visok, težil pa je 387 funtov. Jedel je petkrat na dan in zavžil po 3 kile mesa na jednom in tistem sedežu. Še pol ure pred smrtjo pojedel je celega piščanca.

(Navihan slepar.) Neki vojaški begun prišel je meseca oktobra lanskega leta na ljubljansko pošto s nakaznico, glasečo se na 500 gld. Ta nakaznica oddana je bila v Celji, a uplačanih je bilo nanjo samo 5 gld. Slepar je pa ponaredil nakaznico in na ljubljanski pošti izplačali so mu vseh 500 gld. Tako, kakor v Ljubljani, vpeharil je tujec tudi še več drugih pošt, v Celji, v Trstu,

v Inomostu in drugod. Sedaj so prišli temu sleparstvu na sled. Navihanca so sicer ujeli in zaprli, ker pa nima ničesar, morajo dotično škodo poplačati tisti poštni uradniki, ki so mu izplačali denar.

(Samomor.) V Zagrebu ustrelil se je banskega stola svetnik Šušković, ker se je bil lotil špekulacij z vinom in izgubil mnogo tisoč goldinarjev.

(Pravljica o vinski trti.) Grški narod si pripoveduje o vinski trti to-le: Ko je bil sveti Dijonizij še majhen, potoval je z rodnega svojega kraja v Naksos, ker je bil pa pot dolg, on pa od hoje že utrujen, sedel je na kamen ob cesti, da se odpočije. Ko je sedel in se oziral po lepem kraju, zapazi nakrat pred seboj malo cvetko, ki mu je bila tako všeč, da je ukrenil vzeti jo seboj na dom. Ker je pa solnce močno pripekalo, sv. Dijonizij se pa bal, da bi se mu cvetka še na potu ne posušila, pobral je tičjo kost, ležečo na potu, in del cvetko vanjo. Ker je bil pa Dijonizij svet mož, rasla je cvetka v njegovi roki tako hitro, da so koreninice molele iz kosti. Ker je na cesti našel levovo kost, dene vanjo cvetko s tičjo kostjo vred in ko so tudi koreninice iz levove kosti pognale, del je vse vkupe v oslovsko kost. Prišedši v Naksos, bile so vse kosti s koreninicami tako prerasle, da je vse vkupe zasadil v zemljo. Cvetka rodila je žlahtno vince in sv. Dijonizij dal ga je piti sosedom. A kaj je videl? Iz začetka pevali so pivci kakor tički, ako so pa vinca kaj več popili, rjuli so kakor levi, ako so pa še več pili, postali so neumni kakor osli.

(Kako ravna na Nemškem z vojaki.) Pri vojakih se ljudem ne godi nič kaj dobro in le redki so tisti, ki hvalijo vojaški stan. Službovanje je trdo in mučno, hrana tudi ni posebna, a strogost tako velika, da je vsak vesel, kadar opravi vojaško dolžnost in pride spet domov, kjer je sam svoj gospod. Na Nemškem je pa vojaško službovanje še dosti huje, kakor pri nas. Tam ravna posebno z novinci slabše, ko z živino. Zadnji čas bil je v vseh časopisih natisnjen ukaz vojvode Jurija, feldmaršala, v katerem ukazu se strogo prepoveduje ravnati z vojaki tako, kakor so ravnali nekateri podčastniki. Pretepali in nabijali so vojake, da je bilo groza. Tolkli so jih s poleni in z biči po glavi in po trebuhu, trpinčili jih strahovito, tako da so mnogi težko zboleli in nekateri tudi umrli. A nekaterim živinjskim koprodom še to ni bilo dovolj. Jeden prisilil je vojake, da so morali zvečati od dolge hoje vse potne nogovnice, tako, da so vsi zboleli, drugi pa je prisilil nekega novince, ki se je iz samega straha podelal v hlače, da je pojedel lastno svoje blato! Če to ni strahovito, potem ne vemo kaj je še huje! Takšni so Nemci in ni se čuditi, če se boji nemški cesar, da bi o vojski vojaki njegovi ne hoteli streljati na sovražnika.

(Popravek.) V zadnji številki svarili smo v sestavku „Velika goljufija“ pred privatnimi hranilnicami. Ker je morda kdo mej temi mislil na naše posojilnice, to popravljamo, da proti njim ni treba nikakega svarila, kajti znano je, da so pri naših posojilnicah poroki najtrdnejši in najpoštenjši posestniki dotičnega okraja ali še več okrajev, kar mnogokrat velja toliko, kolikor da je porok kako mesto. Mi smo naše posojilnice tudi vedno priporočali, ravno tako v zadnjem listu novi dve na Koroškem.

Za kratek čas.

Še pred kratkim časom govoril je šebreljski župnik v cerkvi o sodnem dnevu in ustajenju vseh vernikov. Bil je pri tej propovedi tudi Šebreljec starega kopita, jeden izmej onih, katerim je ušla pamet v grmovje. Slišal je, da bomo morali vsi ustati sodni dan in zbrati vse svoje kosti. Začelo ga je skrbeti, kako bode moč ustati njemu, ki je tako šibke postave, ako ga pokopljejo tako globoko, kakor druge. — „Naj velja, kar hoče, k „gospodu“ pojdem in mu razložim, kako je z manoj!“ ukrenil je ter šel v „farovž“. — „Kaj bi rad?“ uprašal je osorno župnik. — „Ponižno prošnjo, gospod!“ je odgovoril mož jecljaje. — „Bliža se mi smrt. Tudi jaz bodem moral ustati, ko bodo angelji trobentali. Zato prosim, da bi me ne pokopali pregloboko, ker sem šibak, če ne, ne bodem mogel ustati“. Župnik je obljubil ugoditi njegovi prošnji, a Šebreljec je šel veselo pripravljat se na smrt. V. K. R.—ir.

Župan je bil v Šebreljah najbolj spoštovana oseba. On vse prav pametno „regira“ in „komandira“, kar so pričakovali od njega tudi tačas, ko so valili mlinski kamen navzdol.

Bali so se, da bi se kamen ne razbil ali skočil iz pravega tiru. Zato so privezali zanj župana, češ, on ga bode že razumno „komandiral“. Tako so spustili kamen z županom z gore v dolino. A kamen je vendar kmalu zapustil svoj tir in prišel razbit v dolino. Župana je pa privlekel s seboj — brez glave. Razvideli so Šebreljci takoj, da kamen se je razbil zato, ker ga je vodil župan brez glave. Toda razumeti neso mogli nikakor, kam je dejal glavo. Šli so torej uprašat županovo ženo, ni li pustil glave doma, ali je pa morda niti imel ni. Žena je trdila, da je imel zjutraj glavo, saj se dobro spominja, da mu je zjutraj u... iskala. „Vender pa pojdem pogledat“, je pristavila, „če jo je morda pozabil v postelji“. In šla je pogledat, a glave ni bilo. — Od tačas stori šebreljski župan marsikaj brez glave, kakor pravijo hudobni jeziki. V. K. R.—ir.

Poučne stvari.

Kako se spoznajo ikrasti prašiči?

Pri živih prašičih je ikre težko spoznati, časih celo nemogoče. Najpred jih po navadi še zasledimo v podobi mozolčkov pod jezikom, ki je razen tega tudi večkrat otečen. Časih najdemo tudi v trepalnicah male, prozorne in okrogle mehurčke, ki niso nič drugzega nego ikre. Pogostoma pa ne moremo nič gotovega najti, ker so vsa druga znamenja malo zanesljiva, kakor na pr. da ima prašič zabuhel in občutljiv rivec, da ima hripav glas, debel vrat itd.

Na zaklanem ikrastem prašiču se ikre pa gotovo najdejo v mesu, posebno na vratu, na plečih, na stegnih, v jetrih, v srcu, v možganih in sicer v podobi mehurčkov, ki so belkasti, prozorni in kot proso ali grah veliki. V vsakem mehurčku je sok z jednim črvičkom, iz katerega se razvije v človeškem telesu trakulja, ako je človek ikrasto meso jedel.

Ker je ikrasto meso za človeka nevarno, če ni dobro prekuhan in prepečeno in ker je tudi manj tečno, prepoveduje postava prodajati ikrasto meso in tegadel so ikre pri prašičih tudi postavna napaka. Ako kdo

prašiča kupi, v katerem je našel v teku osmih dni po kupu ikre, ni dolžan, obdržati ga. Prodajalec mora ikrastega prašiča nazaj vzeti in denar povrniti. Ako bi pa kupec še le deveti dan po kupu ikre našel, trpeti mora sam škodo.

Kaj je početi z nerodovitnim sadnim drevjem?

Če nam noče sadno drevje roditi, pomagamo si lahko na razne načine. Vselej pa je treba izvedeti najprej vzrok nerodovitosti.

Vzrok nerodovitosti utegne biti neugodno podnebje, slaba lega, slaba zemlja; časih tiči vzrok tudi v drevju samem.

Če je podnebje ali pa lega za kako sadno vrsto neugodna, kar poznamo najhitreje na tem, da ne more les dobro dozoreti in da pozebejo pogostoma cvetni popi, potem si pomagamo najlaže s tem, da precepimo drevo s kako drugo vrsto, ki je kraju primerna. Če je pa n. pr. mokra ali pusta zemlja vzrok nerodovitosti, potem jo moramo osušiti oziroma izboljšati z napeljanjem in pomešanjem dobre zemlje ali komposta; v tem slučaju si pomagamo pa tudi večkrat z gnojenjem in pomlajenjem*) dreves.

Čestokrat se zgodi, da nam drevo noče roditi, ker je bilo pregloboko vsajeno; to napako popraviti se redkokdaj posreči s tem, da se zemljo odkoplje, drevo iz tal dvigne in spravi v pravo lego, kar je seveda le pri mlajših drevesih mogoče. Kadar pa drevo zaradi premočne rasti ne rodi, pomaga puščanje**) na deblu in vejah, kakor tudi to, da odsekamo v poletnem času nekatere korenine.

Tudi oslabele drevje nam ne rodi; tako drevje kaže pomladiti, zemljo okolu njih pa dobro pognojiti in izboljšati.

Pri peškatem sadju opazujemo pogostoma, da cvetje prehitro odpade; to se zgodi zaradi močnih pognankov, ki izrastejo poleg cvetja in porabijo večino redilnega soku zase, tako da se ne more cvetje popolnoma razviti. Najboljše sredstvo je v tem slučaju puščanje vej, vsled česar tako zastanejo v rasti, da ne morejo njih pognanki prerasti cvetja.

V vrtovih tudi noče na premočno gnojenih lehah drevje roditi zaradi prebujne rasti; zato najbolj storimo, če na takih lehah ne sadimo jabolk in češenj, temveč le hruške, češplje in slive, katerim taka zemlja bolj ugaja. Večkrat nam drevje tudi tegadel ne rodi, ker je zemlja v spodnji plasti popolnoma izpita; v takih legah moramo zemljo dobro pognojiti ter se priporoča v ta namen prav posebno gnojnico raztanjšane z vodo in pomešana s pepelom. To zmes je uliti okolu drevja v tri ali štiri lukne, katere napravimo po pol metra globoko s pomočjo železnega droga (štange).

Premrzla vinska klet.

Stanovitna toplota 10 do 12° R je za vinsko klet najprimernejša. V gorkejših kletih postanejo zlasti slabotna vina kaj rada cikasta. Premrzle vinske kleti pa tudi niso dobre. Marsikatera klet leži tako neugodno, da se zniža toplota v zimskem času na 4—5° R. Gospodarji menijo, da taka nizka toplota ne škoduje prav nič. To pa ni res. Nova vina, ki so glavno kipeenje prestala, imajo še vedno male ostanke sladkorja v sebi, ki polagoma pokipevajo; da je to mogoče, treba je gotove toplote, ki mora saj 10° R znašati, sicer zastane kipeenje.

*) Drevo pomlajamo s tem, da spomladi ali poleti ves vrh za dve tretjini, za polovico ali za eno tretjino skrajšamo; le jedno ali dve veji je pustiti, da se rane hitreje zacelijo.

**) Pušča se drevo na ta način, da se napravijo v skorjo podolžne zareze.

Če se je torej mlado vino ohladilo do toplote vinske kleti in če je nastopil potem mraz tudi v kleti, poneha kipeenje popolnoma, dasiravno se nahaja v vinu še precej sladkorja. Tako vino mora potem v prihodnji spomladi, zlasti kadar grozdje cvete, pokipeti in čestokrat se zgodi, da se nam pokvari, če tudi smo bili vino prav pretočili in sploh na vse potrebno pazili. Črna vina pokipijo do zime po navadi popolnoma; vsled premočnega in prehitrega shlajenja vinske kleti se pa tudi pokvarijo, ker se vinski kamen ali birsa iz njih natihoma izloči in barva s tem zgubi.

Poraba ruše za gnojitev vinogradov.

V obče je znano, da je spočita ali zaledinjena zemlja veliko boljša za napravo vinograda, kakor če moramo s pomočjo krčenja napravljati iz starih vinogradov nove nasade. Tegadel ravnamo najbolj pametno, če opešane vinograde zasajamo za nekaj let z deteljo ali travo, ker postave zemlja v preteku štirih do šestih let zopet tako močna, da zasajamo vanjo trto z najboljšim uspehom. Tako ravnajo gospodarji že od nekdaj v mnogih vinorodnih pokrajinah.

Ker je za izboljšanje vinogradske zemlje težko najti boljše sredstvo, kakor je ruša (rušina, trata), imajo na Nemškem in drugod to dobro navado, da krčijo tudi stare vinograde ter jih takoj zopet zasajajo toda le s pomočjo ruše, katero stavijo okolu trt, ki potem izvrstno uspevajo.

Zakaj pije goveda rada vodo, ki je pomešana z gnojnico?

Čista voda je najbolj zdrava pijača za govedo. Kljub temu opazujemo, kako strastno rada pije govedo vodo iz mlak in luž, v katere se izteka gnojnica, dasi ji ne manjka zdrave in čiste pitne vode. Vzrok temu ni morda kaka želodčna bolezen ali slaba razvada temuč edino le-to, da se nahaja v taki gnojnični vodi mnogo rudninskih soli, katere pogreša živina v krmi. Ker so pa te snovi za hranitbo potrebne, poišče si jih živina sama, kjer koli jih dobi in to se ji tudi po navadi posreči, kadar pije gnojnično vodo. Ker ima pa ta voda poleg takih soli še mnogo drugih škodljivih in gnilih snovi v sebi, je skrbeti, da se živina s pokladanjem primerne krme in živinske soli odvadi take pijače, ki je vsekar bolj škodljiva nego koristna in večkrat vzrok raznim boleznim, vsled katerih so živali tudi že poginile.

Reznja cepičev.

Cepiče ali sušce rezati moramo predno nastopi topla vreme, ker postanejo sicer mladike sočne. Taki cepiči se potem slabo primejo in sploh slabo razvijajo. Najboljši čas za reznjo cepičev je v januarji in februarji, pa tudi še v pričetku marca. Cepiče je jemati le od zdravih in krepkih dreves, ki dobro rodé. Za cepiče pa izberimo krepke mladike od prošlega leta, ki so dobro dozorele ter imajo popolno razvite pope. Slabo razviti cepiči in cepiči od slabotnih dreves niso dosti prida.

Cepiče shraniti je v hladno klet; najbolj storimo če jih porežemo v butarice, katere postavimo v vlažen pesek.

Otajanje zmrzlega korenstva.

Zmrzlo korenstvo, kakor pesa, korenje, krompir itd. ni za rabo, predno ni otajeno. Otajati se pa da najbrže s pomočjo mrzle vode in sicer na ta način, da se déne v kadi in zalije z mrzlo vodo. Čez 4 do 7 ur izvléče

voda ves mraz, med tem ko sama zamrzne ter se sprime s korenstvom. Če ta led odstranimo, lahko pokladamo korenstvo brez vse nevarnosti.

Otajanje korenstva s pomočjo toplote ali gorke vode je zamudno in težavno in tako otajano korenstvo postane mehko in neokusno.

Zmrzel krompir, katerega smo otajali z mrzlo sodo, postane ravno tako okusen, kakor je bil prej, če je ležal kakih 14 dni v kleti.

Če se krava sama sesa

priveži primerno dolg in močen drog počez na rogova. Ta drog brani, da ne more krava z gobcem do vimena, ker se vsigdar dregne v trebuh, kedar hoče sesati. Ker jo dreganje boli, pozabi kmalo na to razvado.

Kako je zdraviti vnetje popka pri teletih.

Vneti popek je treba omiti s svinčeno vodo in namazati s peklenskim kamenjem, katerega pa daje lekarnar le na recept živinozdravnika. Peklenski kamen je prej raztopiti v vodi. Namesto tega rabimo lahko tudi cinkov vitrijol, katerega 8 gr raztopimo v 190 gr vode.

Gospodinje, ne nosite vrelih jedi na mizo!

Skoraj neverjetno je, kako trdovratno se drže gospodinje in kuharice grde razvade, da postavljajo vrele jedi na mizo. Te vrele jedi morajo se precej zavžiti, zvečiti in požirati. Žal, da se ne vé in ne pomisli, koliko se s tem pri najboljši volji škoduje! Prvi slab naslednik te grde razvade je ona dandanes skoraj splošna tožba o zobnih bolečinah in zgodaj pokvarjenih zobeh z vsemi slabimi posledicami. Cela vrsta zobozdravnikov se živi od tega, ker postavljajo kuharice jedi in pijače skoraj vrele na mizo (50 do 70° Cels.). — Še vedno premišljujejo in iščejo uzrokov, zakaj da se zobje v čeljusti poprej pokvarijo, kot oni v spodnji čeljusti. A vzrok je prav blizu. Le opazujmo vroč založaj (grizle), ki ga vzamemo v usta. Pekoči grizlje najprej jezik z neznansko hitrostjo premetava in suče semtertje, pri tem se zadeva in zaletava pekoča jed ob notranjo stran zob v zgornji čeljusti. Od tod prihaja, da se zobje zgornje čeljusti najprej razpočijo in jamejo drobiti in kručiti in sicer na notranjih robovih. V te razpoke se zarivajo zobni posteklini škodljive tekočine, kakor sladkor itd. ter zobove neusmiljeno uničujejo.

Kakó ravnati z zmrzlimi trtami.

Od raznih strani dohajajo nam glasovi, da je letos gotovo pomrzni'o mnogo trt. Ako je to res, treba je našim vinogradnikom mnogo previdnosti. Ravnajo naj se takó-le:

Zmrzle mladike treba je odrezati že pod prvim očesom. O svojem času postanejo take mladke sočne; kakšenkrat se pokaže že prvo leto zarod na njih, na vsak način pa naredé takó porezane trte dosti dobrega lesa za naslednje leto. Neki vinogradnik izjavil je v „Kmetovalcu“ naslednje: „Jaz sem prejšnje leto slušal ta svet ter obrezal trte takoj drugi dan po oni nesrečni noči, ko so zmrzile. Deset dnij po dovršenem tem delu sem videl, da so iz venca poganjali čepi, po eden, dva ali celó po trije. Ti čepi so skoraj vsi imeli grozde. Pri tem pa sem dobil po trtah lepega, zdravega lesa, ki je obilo pognal v naslednjem letu.“

Težko sopenje pri konjih

ni vselej nasledek neozdravljive naduhe; zato je treba dati konja o pravem času preiskati živinozdravniku. Ako je pa konj že nadušljiv, moremo mu bolezen olajšati, ako mu pokladamo le lahko hrano, zlasti zeleno krmo, korenje, repo itd. Suhe krme naj konj dobiva le po malo, od čača do časa pa ga je treba izčistiti z drstilom. Konju, ki je nagnjen k naduhi, ugaja posebno paša; varovati ga je treba pretežkega dela, zlasti pa hitrega teka. Dandanes zdravijo naduho tudi z arsenikom (mišnico), a ker je to hud strup, sme zdraviti ž njim le živinozdravnik.

Kurja kolera.

V mnogih krajih se pogosto prikazuje med domačo perutnino kaj nevarna bolezen, katero imenujejo „kurja kolera“. Kokoši so v jedni noči zdrave in mrtve. Ta bolezen dela zadnje tedne mnogo škode na Hrvaškem, zlasti blizu Zagreba. Kot jedino uspešno sredstvo proti tej bolezni se navaja salicilna kislina, katero je treba metati v vodo, ki se poklada kokošem kot pijača. — Ako nam je kuretina poginila za to boleznijo, treba je kurnike in druge prostore, kjer so ležale bolne kokoši, dobro izčistiti in s petrolejem omiti, predno pustimo zdravo parutnino v okužena kurja ležišča.

Biki in njih raba.

V živinorejskih krajih ima vsaka vas po jednega ali več bikov za plemo. Toda vsi gospodarji, ki jih redijo, ne vedó, kakó je treba ravnati s táko živalijo, da z uspehom služi svojemu namenu. Navadno se misli, da čim bolje je žival rejena, toliko bolja je za plemo. A to ni resnično, ker preveč rejen bik postane len, pred časom zgubi svojo plemensko moč ter mora še premlad v klavnico k mesarju. S tem pa še ni rečno, naj bik strada, ampak dajati mu je treba zdrave in trčne krme v povoljni meri, a zopet ne toliko, da odebeli pri njej. Vsled tega ga je treba tudi vsak dan spuščati iz hleva nekaj časa na prosto, da se malo zleta in si ude nekoliko zravnja. — Prav dobro služi biku delo, zlasti navadno kmetijsko delo, ter ga varuje, da ne postane predebel in predivji. Ako se upreže vsak dan po par ur ter se mu prej in potlej poklada ječmena ali ovska, ni se bati, da mu bo kaj manjkalo, ampak še bolji bo za svoj namen. Po drugi strani pa se žival privadi bolj ljudem ter ne postane takó kmalu komu nevarna. Ako pa imamo žival vedno le v hlevu, dobi več muh v glavo, in že marsikaka nesreča se je prigodila od živali, ki se je pustila zdebeliti in zdvijati v hlevu.

Zime brez snega so pšenici škodljive,

ker ob takih zimah zmrzne zemlja in se vzdigne, kar se večidel meseca marcija godi. Kedat to zapazimo, moramo nemudoma vzeti valjar in pšenico dobro povaljati, da vse korenike pritismemo k zemlji. Ako smo pa to delo zamudili, lahko mraz vse korenike od zemlje odtrga, vso pšenico vzdigne in uniči. Prav tak mraz, ki zemljo vzdigne, vzame nam večkrat pšenico. V peščenem svetu moramo tudi vsako spomlad pšenico povaljati, akoravno nam mraz ni nič zemlje vzdignil, ker z valjanjem ohranimo pšenici precej vlage za uspešno rast v zemlji. Mokrih, težkih tal, katerih ni mraz nič vzdignil, ne smemo valjati, ampak z železno brano dobro prevleči. Tako primerno zrahljamo njivo, da moreta dež in zrak do pšeničnih korenik. Če to opustimo, zaostane pšenica v rašči. Takisto moramo tudi spomladi pšenico prevleči, ako je spomladanski dež zemljo tako stepel, da je skorja

ali skralup naredila. Kadar med ozimno pšenico sejemo deteljo, ravnajmo tudi takó spomladi, po pšenici deteljo posejmo in potem z brano dobro zavlecimo. Marsikdo bode mislil, da brana vso pšenico poruče; a ni res, posebno v težki zemlji ne, in če med pšenico detelje nasejemo, mogoče nam je brez sejalnega stroja le z brano.

Loterijske srečke

dne 18. februarja t. l.

Brno 25, 83, 50, 71, 21.

Tržne cene v Ljubljani

dne 17. februarja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	9	—	Špeh povejen, kgr.	—	62
Rež,	6	80	Surovo maslo,	—	70
Ječmen,	4	89	Jajce, jedno	—	25
Oves,	3	8	Mleko, liter	—	8
Ajda,	6	46	Goveje meso, kgr.	—	62
Proso,	5	15	Telečje	—	58
Koruza,	5	10	Svinjsko	—	48
Krompir,	2	50	Kostrunovo	—	42
Leča,	11	—	Pišanec	—	60
Grah,	10	—	Golob	—	22
Fižol,	9	—	Seno, 100 kilo	—	196
Maslo, kgr.	—	82	Slama,	—	240
Mast,	—	64	Drva, trda, 4 metr.	—	7
Špeh frišen	—	50	" mehka, 4 "	—	5

Mala oznanila.

Vsaka beseda 2 kr.

Valentin Zarnika zbrani spisi, nevezani 60 kr., po pošti 70 kr.

Josip Jurčiča zbrani spisi, nevezani zvezek 60 kr., lepo vezan 1.—gld., po pošti 10 kr. več. Dosedaj je izšlo 10 zvezkov.

Kuverte s firmo (naslovom), račune itd. izvršuje po nizki ceni „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.

Dober in trajen zaslužek dobe osebe, katere pridejo mnogo v dotiko z občinstvom.

Vizitnice

priporoča

„Národna Tiskarna“

v Ljubljani

— po nizki ceni. —

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljana I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (22—2)

Pristno in čisto istersko črno vino

se dobiva postavljeno na Vodnjanski kolodvor

po 18 kr. liter

in višje pri **Giovanni Manzlin-u**, posestniku vinogradov, **Dignano-Istra.** (21—2)

Osobe,

ki prihajajo mnogo z ljudeštvom v dotiko, morejo si brez truda zagotoviti

— **lep zaslužek,** —

ki se spreminja v stalen letni dohodek in se more uživati do smrti. Kapitala zato ni treba, pač pa mora dotičnik znati razločno slovenski pisati. — Občinski tajniki, gostilničarji, trgovci, cestarji, dararji, občinski slugi in dimnikarji imajo posebno priložnost okoristiti se s tem zaslužkom. Pisma pošiljajo naj se pod šifro „**I. Z. 31**“ poste restante v Ljubljano. (19—3)

Razborni možje v starosti 25 do 30 let, neoženjeni, zdravi in trdni, zmožni slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi, neomadeževane preteklosti, kateri mogo dokazati, da žive v urejenih gmotnih razmerah, dobe lahko službo **popotnika**, kateri bi se morali posvetiti izključno in neprestano, za kar bi dobivali stalno plačo in posebne nagrade. Kdor je marljiv in vesten, ima priliko priti do gotove in stalne službe.

Oglasé naj se pa **samo** take osebe, ki morejo zadostiti **vsem** tem terjatvam, katere **rade potujejo** in imado **trdno** voljo stavljeni nalogo vedno z **jednako** marljivostjo in **posebno** vztrajnostjo izpolnjevati in se tudi sicer **vésti** tako, da ne bode ni najmanjega **očitanja**.

Ako bi bil kdo voljan, ne da bi prevzel službo **potnika** nego sicer **mimo navadnega svojega posla** delovati, da si pridobi **postransk dohodek**, tako ima sedaj priliko dobiti tako mesto, katero se **dobro izplača**, kajti dohodki se vedno **množe** in trajajo **dolgo let**.

Lastnoročno v nemškem in slovenskem jeziku pisane ponudbe, katerim je pridejati **prepise** svedoob in v katerih je navesti „reference“, poslati je pod šifro: „**201191**“ v **Gradec**, poste restante. (23—2)

S. Gregorčič: **Poezije**, II. zvezek.

Dobivajo se vezani in broširani v raznih barvah, v pravem angleškem platnu, z zlato obrezo, pozlačenim hrbtom in pozlačeno sprednjo stranjo.

Elegantno vezani izvodi po 1 gld. 60 kr.,
Broširani " " " 1 " — "

Priporočam tudi svojo bogato oskrbljeno

knjigoveznicó

z najnovejšimi stroji v izdelovanje vsakovrstnih

knjigoveznih in galanterijskih del.

Udano se priporoča (17—7)

Franjo Dežman

knjigovez, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6.